

Z P R A V O D A J

Vydává
Národní informační,
vzdělávací
a osvětové středisko
bezpečnosti práce
při Výzkumném ústavu
bezpečnosti práce, v. v. i.

www.suip.cz www.ceskyfocalpoint.cz

číslo 1/2018

www.bozpinfo.cz www.vubp.cz

ZAMĚŘENÍ KONTROLNÍ ČINNOSTI V ROCE 2018

Kontrolní činnost orgánů inspekce práce v roce 2018 je směřována do tří stejně významných oblastí působnosti orgánů inspekce práce:

1. kontroly v oblasti bezpečnosti práce,
2. kontroly v oblasti pracovních vztahů a podmínek,
3. kontroly v oblasti zaměstnanosti.

Při plánování kontrolní činnosti Státního úřadu inspekce práce v roce 2018 se zohledňují především výsledky a zkušenosti z kontrolní činnosti v uplynulých letech, analýzy pracovní úrazovosti a čerpá se z obsahu podnětů ke kontrole. Podněty ke kontrole budou tak i nadále důležitým zdrojem informací k dalšímu zaměření kontrolní činnosti jednotlivých oblastních inspektorátů práce a současně jejich obsah bude využíván i při realizaci regionálních a celostátních kontrolních akcí.

V oblasti bezpečnosti práce a vyhrazených technických zařízení bude v roce 2018 provedeno minimálně 10 tisíc kontrol zaměřených zejména na bezpečnost a ochranu zdraví při práci v odvětví stavebnictví, zemědělství, dopravy, ve zpracovatelském průmyslu a v terciární sféře. Budou realizovány kontroly k zajištění bezpečnosti provozu technických zařízení se zvýšenou mírou ohrožení života a zdraví, kontroly dodržování právních předpisů o bezpečnosti provozu vyhrazených technických zařízení, kontroly plnění povinností souvisejících s nakládáním s nebezpečnými chemickými látkami a směsmi a rovněž kontroly v rámci integrované inspekce. V roce 2018 se budou orgány inspekce práce intenzivně zabývat kontrolou šetření příčin vzniku pracovních úrazů, zejména pracovních úrazů smrtelných a pracovních úrazů s hospitalizací delší než 5 dnů.

V oblasti pracovněprávních vztahů bude orgány inspekce práce v roce 2018 provedeno nejméně 5 tisíc kontrol zaměřených zejména na oblasti pracovního poměru a dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr, odměňování, pracovní doby, agenturního zaměstnávání a rovněž na oblasti rovného zacházení se zaměstnanci, zákazu diskriminace a problematiky rovného odměňování mužů a žen.

V oblasti zaměstnanosti provedou orgány inspekce práce minimálně 8 tisíc kontrol, z toho nejméně 7 tisíc kontrol zaměřených na odhalování nelegálního zaměstnávání občanů České republiky a cizinců. Dále se orgány inspekce práce zaměří na kontroly zprostředkování zaměstnání

bez povolení, plnění povinného podílu zaměstnávání osob se zdravotním postižením a rovného zacházení a zákazu diskriminace při uplatňování práva na zaměstnání. V roce 2018 bude realizováno několik mimořádných kontrolních akcí zaměřených na odhalování nelegální práce, které budou probíhat ve shodném časovém úseku na celém území České republiky.

Ing. Michal Kubík,
vedoucí úseku inspekce NLZ
Státní úřad inspekce práce

ZKUŠENOSTI Z KONTROL DODRŽOVÁNÍ ROVNÉHO ZACHÁZENÍ PŘI ODMĚŇOVÁNÍ CIZINCŮ

Klesající míra nezaměstnanosti s sebou přináší vyšší poptávku po pracovní síle, kterou řada tuzemských zaměstnavatelů řeší zaměstnáváním pracovníků ze zahraničí. Z poradenské i kontrolní činnosti orgánů inspekce práce vyplývá, že znalosti cizinců týkající se českých pracovních předpisů jsou nedostačující, což může být zaměstnavateli zneužíváno. V oblasti odměňování hrozí riziko, že se zaměstnavatel uchýlí k nerovnému zacházení mezi českými a zahraničními zaměstnanci, ať už přímo při vyplácení základní mzdy nebo při poskytování příplatků.

Jedním z hlavních úkolů zařazených v roce 2017 do programu kontrolních akcí Státního úřadu inspekce práce proto byly kontroly dodržování rovného zacházení se zaměřením na odměňování cizinců. Mezi cizinci, jejichž mzda byla inspektory oddělení inspekce NLZ pro Jiho-moravský kraj kontrolována a porovnávána s českými zaměstnanci, převažovali státní příslušníci Slovenské republiky a Ukrajiny, ale byli mezi nimi i občané Kosova, Tuniska, Indie, Polska, Rumunska či Bulharska.

Provedenými kontrolami nebylo zjištěno porušování ust. § 110 odst. 1 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, které stanoví, že za stejnou práci nebo za práci stejné hodnoty přísluší všem zaměstnancům u zaměstnavatele stej-

ná mzda, plat nebo odměna z dohody. V případě, že bylo zjištěno porušování pracovněprávních předpisů v oblasti odměňování, dělo se tak u zaměstnavatele bez ohledu na státní příslušnost zaměstnanců a nejčastěji se jednalo o poskytování nižší než minimální nebo zaručené mzdy všem zaměstnancům daného zaměstnavatele. Tito zaměstnavatelé zpravidla nebyli informováni o aktuální výši minimální a zaručené mzdy, případně o existenci zaručené mzdy ani nevěděli.

Kontroly byly prováděny většinou v menších firmách. Přestože oddělení inspekce NLZ pro Jihomoravský kraj často provádí ve spolupráci s cizineckou policií kontrolní akce na pracovištích, na kterých pracují desítky cizinců společně s mnoha českými pracovní-

ky, nebylo možné zde kontroly dodržování rovného zacházení se zaměstnáním na odměňování cizinců provést. Důvodem je to, že na takových pracovištích cizinci zpravidla nepracují pro stejný podnikatelský subjekt jako Češi. Nejčastěji se stává, že Češi pracují pro „kmenovou“ společnost, které patří celé pracoviště, a cizinci, jež na pracovišti pracují společně s Čechy a vykonávají totožnou nebo obdobnou práci jako čeští pracovníci, pracují pro jednu nebo více subdodavatelských firem, případně každý cizinec jednotlivě jako osoba samostatně výdělečně činná.

Při těchto kontrolních akcích inspektoři často odhalují tzv. zastřené agenturní zaměstnávání, kdy dochází ke sjednávání smlouvy o dílo mezi „kmenovou“ firmou coby objednatelem a společ-

ností, která do „kmenové“ firmy dodává pracovní sílu z řad cizinců jako zhotovitelem. Firmy se k této formě spolupráce uchylují především z důvodu nižších nákladů na pracovní sílu, neboť v těchto případech zaměstnavatelé nedodržují rovné zacházení mezi zaměstnanci „kmenové“ firmy a cizinci subdodavatelské společnosti, ani srovnatelné pracovní a mzdové podmínky, přestože zaměstnanci obou smluvních stran vykonávají totožnou práci. V praxi se tak mnohdy stává, že cizinci vykonávají stejnou práci za mnohem nižší mzdu než Češi.

Mgr. et Mgr. Gabriela Polášková
inspektorka oddělení inspekce NLZ
Oblastní inspektorát práce
pro Jihomoravský kraj a Zlínský kraj

ZMĚNY PRÁVNÍ ÚPRAVY NA POLI AGENTURNÍHO ZAMĚSTNÁVÁNÍ

Současná právní úprava agenturního zaměstnávání je výsledkem dlouho připravované novely, jejíž finální verze spatřila světlo světa v podobě zákona č. 206/2017 Sb. Již v meziresortním řízení byly vypuštěny některé restriktivní návrhy jako zákaz řetězení dočasných přidělení na dobu určitou či kvóty. Přestože nebyla prosazena výše uvedená omezující opatření, došlo obecně novelou ke zpřísnění podmínek agenturního zaměstnávání. Relativně „chudá“ právní úprava agenturního zaměstnávání v zákoníku práce byla novelou rozšířena pouze o zákaz souběhu dočasného přidělení zaměstnance s jeho pracovněprávním vztahem u uživatele a o zákaz souběhu více dočasných přidělení téhož zaměstnance dvěma či více agenturami práce u jednoho uživatele.

Z pohledu veřejnoprávní úpravy zprostředkování zaměstnání doznal změny i zákon o zaměstnanosti. Nejvíce diskutovanou změnou je samozřejmě povinnost prokazovat finanční způsobilost formou jednotné kaucy ve výši 500 tisíc Kč. Tuto kauci byly povinny složit i na trhu práce již existující agentury práce, a to do tří měsíců od nabytí účinnosti novely. V současné době víme, že k zániku povolení zprostředkovávat zaměstnávání formou dočasného přidělení došlo u více než pěti set agentur.

Nově se odborná způsobilost k výkonu zprostředkování zaměstnávání prokazuje prostřednictvím odpovědného zástupce, který svou funkci může vykonávat pouze v pracovním poměru s pracovní dobou sjednanou v rozsahu nejméně 20 hodin týdně (tato podmínka není vyžadována, pokud odpovědný zástupce je zároveň statutárním orgánem nebo jeho členem).

Novela dále reagovala i na odborné i široké veřejnosti již notoricky známé protiprávní jednání představované zastřeným zprostředkováním zaměstnání. Do zákona byla vtělena legální definice tohoto pojmu a komplexně doplněna i o skutkovou podstatu přestupku, za nějž je možné uložit pokutu až do výše 10 milionů Kč.

Spolu se zpřísněním podmínek zákonodárce přistoupil i ke změně doby trvání povolení ke zprostředkování zaměstnávání formou dočasného přidělení, kdy toto bude při opakované žádosti udělováno na dobu neurčitou. Systémově byl v tomto směru zákon doplněn i o jeden z důvodů zániku povolení v případě nečinnosti agentury práce, která po dobu nejméně 2 let nepřidělí žádného svého zaměstnance k výkonu práce u uživatele.

Další zásadní změnou stran agentur práce je kýžená deregulace v oblasti zaměstnávání cizinců. I když byl novelou zrušen zákaz dočasně přidělovat cizince, kteří potřebují k výkonu práce povolení k zaměstnání, zaměstnaneckou nebo modrou kartu, je na tomto místě nutné zdůraznit v praxi agenturami práce často opomíjené nařízení vlády č. 64/2009 Sb., jež bylo poprvé od roku 2009 s účinností od 28. 11. 2017 novelizováno, a stanoví druhy prací, které agentury práce nemohou pro cizince formou dočasného přidělení zprostředkovávat.

Vzhledem k tomu, že podle poslední zveřejněné ekonomické zprávy Mezinárodní konfederace soukromých agentur práce z roku 2017 bylo v České republice dočasně přiděleno agenturou práce k výkonu práce na 250 tisíc osob, celosvětově pak okolo 43 milionů, je nezbytné, aby tyto i případné budoucí změny vedly k znovunalezení potenciálu agenturního zaměstnávání a byly vyústěním sociálního dialogu v procesu jejich přípravy.

Tento příspěvek je pro Zpravodaj SÚIP zkrácen. Celý článek je k dispozici na www.suip.cz (rubrika Zpravodaj, číslo 1/2018) a www.bozpinfo.cz.

Mgr. Soňa Křůpalová, právnička
Oblastní inspektorát práce pro Středočeský kraj

PORUŠOVÁNÍ PŘEDPISŮ NA ÚSEKU PRACOVNÍ DOBY V AUTODOPRAVĚ

Mezi významné úkoly kontrolní činnosti Státního úřadu inspekce práce patří kontrola dodržování předpisů na úseku pracovní doby v autodopravě. Podrobná úprava pracovní doby zaměstnanců v autodopravě s vozidly o celkové hmotnosti nad 3,5 tuny vychází ze specifických požadavků na profesi řidičů z pohledu bezpečnosti těchto zaměstnanců za volantem a ostatních účastníků silničního provozu. K zásadní změně právní úpravy pracovní doby v autodopravě došlo s nabytím účinnosti zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, spolu s nařízením vlády č. 589/2006 Sb., o odchylné úpravě pracovní doby a doby odpočinku zaměstnanců v dopravě. K vydání tohoto nařízení vlády došlo na základě požadavku uvedeného v ustanovení § 100 odst. 1 zákoníku práce, čímž došlo k transpozici předpisů Evropských společenství do českého právního řádu týkajících se úpravy pracovní doby řidičů, mj. i v autodopravě.

Poměrně častým prohřeškem zaměstnavatelů v autodopravě je porušování povinností uvedené v ustanovení § 96 odst. 1 zákoníku práce spočívající v nevedení evidence pracovní doby.

Převážně se jedná o porušení neúmyslné, plynoucí z mylné domněnky, že evidenci pracovní doby může nahradit záznam o době řízení vozidla, bezpečnostních přestávkách a době odpočinku podle vyhlášky ministerstva dopravy a spojů č. 478/2000 Sb., kterou se provádí zákon o silniční dopravě. Případně, že místo evidence pracovní doby postačí inspektorovi předložit výpis z karty řidiče podle zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích. V některých případech se jedná o jednání úmyslné, kdy se zaměstnavatel tímto jednáním snaží „zakrýt“ další porušení svých povinností (např. překročení povolené délky směny řidičů).

Dalším častým porušením je nedodržování délky směny řidičů, která může činit nejvýše 13 hodin. V případě, že zaměstnanec vykonává práci v noční době, délka jeho směny může činit nejvýše 10 hodin během 24 hodin po sobě jdoucích (ustanovení § 5 odst. 2 nařízení vlády č. 589/2006 Sb.). Zde je potřeba zmínit, že ze strany zaměstnavatele dochází často k záměně pojmu „zaměstnanec pracujícího v noční době“ uvedeného v tomto nařízení vlá-

dy a „zaměstnanec pracujícího v noci“ podle ustanovení § 78 odst. 1 písm. k) zákoníku práce.

Dále je třeba zmínit nedodržování doby odpočinku řidičů, kterou upravuje ustanovení §§ 7–8 výše zmíněného nařízení vlády a odkazuje přímo na nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 561/2006, o harmonizaci některých předpisů v sociální oblasti týkajících se silniční dopravy. Jedná se o nepřetržitý odpočinek mezi směnami a nepřetržitý odpočinek v týdnu.

Na závěr nesmíme opomenout ani porušování povinností zaměstnavatele na úseku poskytování přestávek v práci, ať už se jedná o neposkytování přestávek v práci na jídlo a oddech pro řidiče v trvání 45 minut podle ustanovení § 9 uvedeného nařízení vlády, pokud je jeho pracovní doba v silniční dopravě delší než 9 hodin, nebo o neposkytování bezpečnostní přestávky pro řidiče podle čl. 7 zmíněného nařízení ES.

Bc. Andrej Kuzma
inspektor oddělení inspekce PVP
Oblastní inspektorát práce pro Královéhradecký a Pardubický kraj

PŘIPRAVOVANÁ VELETRŽNÍ SETKÁNÍ V ROCE 2018

Dovolujeme si Vás pozvat do společného výstavního stánku, ve kterém budou zástupci odborných státních i nestátních institucí připraveni poskytnout informace a poradenství v celém spektru problematiky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, včetně nabídky odborných publikací, výukových programů, vzdělávacích aktivit a videoprogramů.

Za účasti zástupců Ministerstva práce a sociálních věcí, Státního úřadu inspekce práce, Výzkumného ústavu bezpečnosti práce, v. v. i., oblastních inspektorátů práce a dalších partnerů budou veletržní setkání a doprovodné akce probíhat pod patronací a s podporou Evropské agentury pro BOZP v rámci Evropské kampaně BOZP 2018–2019 s názvem „Zdravé pracoviště má nebezpečné látky pod kontrolou“.

	Termín Místo konání
FOR JOBS Veletrh nabídky pracovních pozic v průmyslových oborech	15.–16. 5. 2018 PVA EXPO PRAHA v Letňanech
Veletrh vědy 2018 Veletrh se zaměřením na vědu, výzkum a vzdělávání	7.–9. 6. 2018 PVA EXPO PRAHA v Letňanech
FOR ARCH 2018 Mezinárodní stavební veletrh	18.–21. 9. 2018 PVA EXPO PRAHA v Letňanech

SOUTĚŽNÍ PŘEHLÍDKA STAVEBNÍCH ŘEMESEL SUSO pro školní rok 2017/2018 – 22. ročník Regionální kola a finále za účasti inspektora z oblastního inspektorátu práce

Místo konání	Termín
Regionální kolo REGION PRAHA, STŘEDNÍ A SEVERNÍ ČECHY PVA EXPO PRAHA v Letňanech	9.–10. 2. 2018
Regionální kolo REGION SEVERNÍ MORAVA Výstaviště Černá Louka, Ostrava	9.–10. 3. 2018
Regionální kolo REGION VÝCHODNÍ ČECHY A JIŽNÍ MORAVA Výstaviště ALDIS Hradec Králové	23.–24. 3. 2018
Regionální kolo REGION JIŽNÍ A ZÁPADNÍ ČECHY Výstaviště České Budějovice	11.–12. 5. 2018
FINÁLE 22. ROČNÍKU 29. ročník mezinárodního stavebního veletrhu FOR ARCH 2018 PVA Letňany, Praha	18.–21. 9. 2018

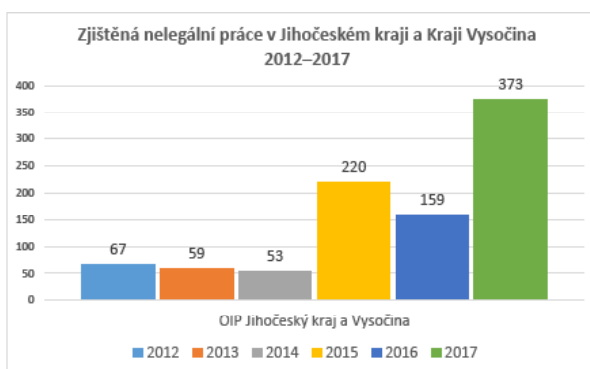
Bližší informace: www.bozpinfo.cz, rubrika Kalendář akcí

Hana Hlavičková,
Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v. v. i.

VÝVOJ SYSTÉMU PROVÁDĚNÍ KONTROL V OBLASTI NELEGÁLNÍHO ZAMĚSTNÁVÁNÍ NA ÚZEMÍ JIHOČESKÉHO KRAJE A KRAJE VYSOČINA V LETECH 2012–2017

Kontroly nelegálního zaměstnávání přešly do kompetence Státního úřadu inspekce práce a jeho organizačních jednotek, oblastních inspektorátů práce, v roce 2012 změnou zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. Ke zvládnutí nově získaných kompetencí v oblasti kontroly nelegálního zaměstnávání SÚIP realizoval projekt „Efektivní systém rozvoje zaměstnanosti, výkonu komplexních kontrol a potírání nelegálního zaměstnávání v ČR“.

Tyto kontroly jsou nyní zařazeny do běžné kontrolní činnosti inspekce práce. Kontroly nelegální práce jsou zaměřeny na odhalování nelegálního zaměstnávání, a to jak občanů České republiky, občanů Evropské unie, tak občanů třetích zemí – cizinců. Plán kontrolní činnosti vychází z Ročního programu kontrolních akcí zpracovaného Státním úřadem inspekce práce a schváleného Ministerstvem práce a sociálních věcí. Tyto kontroly nelegálního zaměstnávání cizinců jsou realizovány v souladu s jednotnou metodikou provádění kontrol nelegálního zaměstnávání.

Odhalování nelegální práce v poměrech Jihočeského kraje a Kraje Vysočina nebylo zpočátku vůbec jednoduché. Kontroly zprvu probíhaly ve významném počtu, což jistě splnilo preventivní účel u mnohých zaměstnavatelů, kteří se seznámili blíže s činností inspektorátu práce. Efektivita intenzivních a plošných kontrol však byla nižší.

V rámci potírání nelegální práce vznikly v posledních letech pracovní skupiny, které se věnují tomuto tématu. V Jihočeském kraji vznikla tato skupina v červnu 2016 a následně pak na Vysočině v únoru 2017. Členové těchto pracovních skupin jsou zástupci jednotlivých orgánů státní správy, kteří participují při odhalování nelegální práce. Jedná se o Policii České republiky, celní úřad, odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra, úřad práce, živnostenský úřad, Okresní správu sociálního zabezpečení a finanční úřad.

V posledním roce toto šetření zasahuje i za hranice České republiky. V rámci odhalování nelegální práce jsou podávány žádosti o prověření konkrétního zahraničního subjektu skrze Systém pro výměnu informací o vnitřním trhu, kdy se jedná o výměnu informací, která má zefektivnit a zlepšit komunikaci mezi správními orgány členských států Evropské unie.

Inspektoři práce v posledních letech soustřeďují svou pozornost v odhalování nelegální práce v různých segmentech pracovního trhu a především u těch zaměstnavatelů, u kterých je detekováno zvýšené riziko nelegálního zaměstnávání. Kontroly nelegálního zaměstnávání jsou plánovány a prováděny s ohledem na efektivitu a účelnost ve spolupráci s Policií ČR – Službou cizinecké policie, popř. s dalšími složkami Policie ČR a Celní správou ČR. Výsledky spolupráce v tomto směru na sebe nenechaly dlouho čekat. Výsledky kontrolní činnosti ukazují, že v poměrech Jihočeského kraje a Kraje Vysočina je více než polovina nelegálně pracujících z řad cizinců, třetina jsou občané ČR a ostatní jsou občané EU.

Bc. et Bc. Jaroslava Bieberle, DiS.
vedoucí oddělení inspekce NLZ
pro Jihočeský kraj
Oblastní inspektorát práce
pro Jihočeský kraj a Vysočinu

BEZPEČNOST PRÁCE

www.ceskyfocalpoint.cz

FOCAL POINT

PRŮBĚŽNÝ INFORMAČNÍ
SERVIS Z OBLASTI BOZP
www.bozpinfo.cz